

En Samling Mindedage for danske Kvinder.

Af Rigsdagsbibliotekar Emil Elberling.

II.

Den Afhandling af Pauline Worm, der fulgte med Indstillingen fra Skolemødet i Aarhus 25. Maj 1858 om Lærerinders Ansættelse ved de kommunale Skoler, sluttede sig i Tanken til hendes Artikler fra April 1852 og indeholdt en fuldstændig Plan med Forslag om Uddannelse og Eksamen for Lærerinder, forskellig i Omfang efter Skolens Art (3 Grader, svarende omtrent til vore Forskolelærerinder, almindelige Skolelærerinder og Lærerinder ved Mellem-skoler) og med Ret for særlig dygtige Lærerinder til endog at blive Bestyrerinder. Hun har i Sandhed vist sig at være forud for sin Tid, men har ogsaa helt ud faaet Ret af Eftertiden. — Minister Monrad tog Tanken op og fandt kraftig Støtte for den hos Københavns Skoledirektør V. A. Borgen, hans senere Eftermand som Minister, medens Biskopperne Brammer og Martensen stillede sig meget tvivlende overfor Spørgsmaalet. Ved kgl. Resolution af 10. Novbr. 1859 indrettedes en aarlig Eksamen for slige Lærerinder, som dog kun skulde finde Anvendelse i Pige-klasser (altsaa kun i København og Købstæderne). Den holdtes første Gang i Oktbr. 1860, og 4 Kvinder tog Eksamen, alle uddannede under Frk. Zahle og Anna Hjort. En af dem, *Emma Augusta Holmsted**, blev allerede 1861 ansat ved Københavns Skolevæsen, og snart fulgte flere andre efter. 1890 vare 750 eksaminerede Lærerinder ansatte ved det kommunale Skolevæsen i Danmark, og 1908 er Tallet vokset indtil omtr. 2000 (Jfr. Joakim Larsen: Den danske Folkeskoles Historie 1818—98. S. 259—63).

Maj 1863 aabnedes den første *Folkeshjule for Piger*, nemlig Kr. Kold's i Dalby.

26. Maj 1863 aabnedes *Diakonisse-Stiftelsen* paa Frederiksberg i Smallegade, i den saakaldte Teglgaard; den fik 1875—76

sin nye Bygning med Hospital og Kirke (Emmaus-Kirke).

I Foraaret 1864 ansattes den første kvindelige Telegrafist, nemlig Mathilde Fibiger, som i Vinterens Løb havde uddannet sig hertil i Haderslev og senere i Helsingør, hvor hun ogsaa fik sin første Plads. Hun blev fast ansat 1866 og var fra Januar 1869 et godt Aars Tid Bestyrerinde af Stationen i Nysted. Hun var saaledes Banebryderske for sit Køn paa dette Arbejdsomraade, ligesom Søsteren Ilia i Sygeplejergeneringen. Den første, som fulgte hendes Forbillede, var Anna Bothilde Schoppe (f. 1841, fast ansat 1868, fik Afsked 1874), der ogsaa 1870 blev hendes Eftermand i Nysted. Dog var allerede 1867 Johanne Frederikke Fischer Bestyrerinde af Stationen i Holbæk, og 1874 indtog 7 andre Kvinder samme Stilling ved nogle mindre Stationer, men ingen af dem var virkelig Telegrafist. 1886 var der 24 kvindelige Telegrafister, 1896 36, 1906 107.

Jan. 1867. Musikkonservatoriet i København aabnedes med lige Adgang for begge Køn; som det synes, er det blevet stærkere besøgt af Kvinder end af Mænd.

29. Marts 1867 Lov om *Lærerinders Ansættelse ved de kommunale Skoler*, dels i Købstæderne i de almindelige Skolefag, altsaa ikke som hidtil alene i Pige-klasser, dels paa Landet som Andenlærere. Hermed fik den otte Aar tidligere indrettede Eksamen for Lærerinder sin væsentlige Betydning.

1871 blev Olivia Serritslev (gift med Kantoren) Organist i Stege. Hun synes at have været den første kvindelige Organist i Danmark, men snart fulgte andre efter. Saaledes blev Edel Thye, f. Jæhnigen, 1875 ansat i Vordingborg, og af omtrent 160 Organistembeder her i Landet var i Aaret 1906 de 31, altsaa en Femtedel, givne til Kvinder (Jvf. J. Foss, Organist- og Kantorembeder i Danmark. 1906).

15. Decbr. 1871 stiftedes *Dansk Kvindesamfund* af Frederik Bajer og hans Hustru Mathilde Bajer. Uagtet det havde nogen Del i den senere Oprettelse af Handeds- og af Tegneskolen for Kvinder, havde det dog efter 12 Aars Tilværelse, 31. Decbr. 1883, kun opnaaet at samle 138 Medlemmer. Under en efterhaanden helt

*) Emma Holmsted blev allerede 1863 Overlærerinde ved de forenede Kirkeskoler (den første af denne Stilling i København — 1871 fulgte 5 andre efter) og blev 1868 gift med juridisk Kandidat, senere Redaktør og Minister V. Hørup.

I forrige Nr. Side 164 er der indløbet en kedelig Trykfejl. I Fodnoten første Linie staar Marie Andersen, skal være Marie Arnesen.